क सहकारी गृहनिर्माण संस्था मर्या., कांदिवली मुंबई- 400067.

-: वैधानिक लेखापरीक्षण अहवाल २०११-१२ चा छाननी अहवाल.:-

अ) प्रस्तावनाः-

ब) वेधानिक लेखा परीक्षण अहवालाची छाननी करताना विचारात घ्यावयाचे मुद्देः-

(1) संस्थेचे नांव व लेखा परीक्षण माहितीः-

- संस्थेचे नावः- क सहकारी गृहनिर्माण संस्था मर्या.
- संस्थेचा नोंदणी पताः-
- संस्थेचा नोंदणी क्र.
- संस्थेचे कार्यश्रेत्रः-
- संस्थेच्या शाखाः- निरंक
- मुळ लेखा परीक्षकाचे नांव व हुद्दाः-
- लेखा परीक्षण कालावधीः- दि.1/4/2011 ते दि. 31/3/2012
- लेखा परीक्षण वर्गवारीः- "क"
- अहवाल छाननी करणा-याचे नांव व पदनामः-
- छाननी अहवाल सादर केल्याचा दि.

(2) लेखापरीक्षण अहवलाची रचनाः- मा. सहकार आयुक्त, पुणे कार्यालयाच्या परिपत्रक क्र. एडीटी /एच - 1/ लेपअ/ रचना/ 1997 दि. 19/5/1997 नुसार आहे किंवा कसे? होय आहे, पण सर्वसमावेशक शेरे नाहीत.

(3) नमुना क्र. - 1ः- जोडला आहे किंवा कसे? होय जोडला आहे, पण संक्षिप्त शेरे दिले आहेत.

(4) नमुना क्र. - 28 (सहकारी गृहनिर्माण संस्था)ः- जोडला आहे किंवा कसे? होय जोडला आहे, पण संक्षिप्त शेरे दिले आहेत.

(5) नियम 69 नुसारची परिशिष्टे 1 ते 4 (अ)ः- जोडली आहे किंवा कसे? होय जोडली आहे, पण संक्षिप्त शेरे दिले आहेत.

(6) कलम 81 (2) नुसारच्या 9 मुद्दांची माहितीः- जोडली आहे किंवा कसे? होय जोडली आहे, पण संक्षिप्त माहिती दिली आहे.

(7) लेखा परीक्षक नियुक्तीः- आदेशाचे पालन झाले आहे किंवा कसे? जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, वर्ग - 1, सहकारी संस्था, मुंबई कार्यालयाच्या पत्र क्र. जिविलेप /वर्ग - 1/मुंबई / 1753/2016 दि. 3/10/2016 सोबत प्राप्त कागदपत्रांत लेखा परीक्षक नियुक्ती आदेशाची प्रत नसल्याने लेखा परीक्षक नियुक्ती आदेशाचे पालन झाले आहे किंवा कसे? यांवर अभिप्राय देता येत नाही.

(8) गुण निकष तक्ताः- त्यानुसार लेखापरीक्षण वर्गवारी योग्य वर्ग दिला आहे किंवा कसे? सहकारी गृहनिर्माण संस्था असल्याने लेखापरीक्षण वर्गवारी गुण निकष तक्ता नाही. लेखापरीक्षण अहवालाच्या पृष्ठ 18 वर लेखापरीक्षण मुदतीतील संस्था कामकाज व दप्तर याचा विचार करुन संस्थेस **"क"** लेखापरीक्षण वर्गवारी दिल्याचे नमुद आहे. सहकारी गृहनिर्माण संस्था असल्याने व गुण निकष तक्ता नसल्याने **"लेखापरीक्षण हस्तपुस्तिकेतील (Audit Manual)"** लेखापरीक्षण वर्गवारी निकष विचारात घेऊन लेखापरीक्षण वर्गवारी देणे आवश्यक होते.

(9) लेखापरीक्षण मुदतीत पुर्ण:- केले किवा कसे? तसेच लेखापरीक्षण अहवाल मुदतीत सर्वसाधारण सभेस सादर केला किवा कसे? जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, मुंबई (4) यांच्या आदेश क्र. जिउनि 4 /कनकिया पार्क / तक्रार /815 /2014, दि. 4/6/2014 नुसार लेखापरीक्षकाने दि.1/4/2011 ते दि. 31/3/2012 ह्या कालावधीचे लेखापरीक्षण दि.

2/4/2016 रोजी सुरु करुन दि. 19/7/2016 रोजी पुर्ण करुन दि. 11/8/2016 रोजी अहवाल दिला आहे. संस्थेच्या सन 20011-12 च्या लेखा परीक्षणाचे आदेश दि.4/6/2014 रोजी पारित मुळे दि. 11/8/2016 चा लेखापरीक्षण अहवाल मुदतीत सर्वसाधारण सभेस सन 2012 मध्ये सादर होणे शक्य नाही. तसेच सन 2012 वा सन 2016 मध्ये संस्थेची सर्वसाधारण सभा केव्हा झाली व त्यात सन 20011-12 चा लेखापरीक्षण अहवाल सादर केला किंवा कसे याची माहीती जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, मुंबई कार्यालयाच्या पत्र दि. 3/10/2016 सोबत प्राप्त कागदपत्रांत नाही त्यामुळे यांवर अभिप्राय देता येत नाही.

(10) लेखापरीक्षण अहवालातील नमुद बाबीनुसार दिसुन येणारी विसंगतीः-

- संस्थेची बाह्यकर्जे उभारणी मर्यादा नियम 35 नुसार आहे. पण लेखापरीक्षण अहवालात पान 3 वर नियम 35 अ नमुद केला आहे.
- संस्थेस लेखा परीक्षकाने दि. 6/5/2015 व दि. 14/6/2016 च्या लेखी पत्राने कळवुनही लेखा परीक्षणास उपलब्ध नसलेल्या 70 खर्च प्रमाणकांची यादी चोकशी व जबाबदारी निश्चितीसाठी लेखापरीक्षण अहवालात विभाग "अ" मध्ये पान क्र. 11 ते 13 वर नमुद आहे. पण एकुण किती रक्कमेची व कशाप्रकारे संस्थेस हानी / नुकसान झाले ते नमुद नाही.
- लेखापरीक्षण अहवालात विभाग "अ" मध्ये पान क्र. 11 ते 13 वर लेखा परीक्षणास उपलब्ध नसलेल्या 70 प्रमाणकांची यादी आहे. पण संस्थेस लेखी पत्राने कळवुनही लेखा परीक्षणास उपलब्ध करुन न दिलेल्या म्हणजेच गहाळ खर्च प्रमाणकांबाबत लेखापरीक्षण अहवाल सहकार कायदा सुधारणा लागु दि. 14/2/1013 नंतर निर्गमित असल्याने लेखा परीक्षकाने कलम 81 (5 बी) च्या प्रथम परंतुकानुसार **"विनिर्दीष्ट अहवाल"** विहित मुदतीत सादर केला किंवा नाही याची माहीती जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, मुंबई कार्यालयाच्या पत्र दि. 3/10/2016 सोबत प्राप्त कागदपत्रांत नाही. त्यामुळे यांवर अभिप्राय देता येत नाही.
- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 16 वर अहवाल वर्षात रु. 2700/- हस्तांतरण फी प्राप्तचे नमुद आहे. पण सदरच्या सदनिका हस्तांतरणा बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 16 वर अहवाल वर्षाखेर रु. 1,92,000/- आयकर देणे नमुद आहे. पण संस्थेने टी.डी.एस. व आयकर विवरणत्रे दाखल केले किवा कसे ह्याबाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 17 वर सभासद थकीत येणे अहवाल वर्षाखेर रु. 8,41,145/- नमुद आहे. पण संस्थेने कलम 101 / 91 कार्यवाही केली किंवा कसे ह्याबाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 5 वर बँक ताळमेळ पत्रक तयार केली नसल्याचे व पान क्र. 17 व 18 वर मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बॅक लि. ची बॅक शिल्लक बॅक दाखल्यानुसार बरोबर आहे असे नमुद आहे. पण संस्थेने ताळमेळ पत्रक तयार केली नसल्याने रोजकिर्द नुसार बॅक शिल्लक जुळते किंवा कसे ह्याबाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 19 वर संस्थेने कलम 79 नुसार आनलाईन विवरणपत्रे दाखल न केल्याचे नमुद आहे. संस्थेचा लेखापरीक्षण कालावधी 2011-12 असुन कलम 79 नुसार आनलाईन विवरणपत्रे दाखलची तरतुद दि. 14/2/2013 पासुनची आहे.
- लेखापरीक्षण अहवालात विभाग "अ" मध्ये पान क्र. 11 ते 13 वर नमुद एकुण 70 खर्च प्रमाणके लेखापरीक्षकांस तपासणीस दिली नाहित. म्हणून त्याबाबत 100 टक्के सर्व संबंधितांचे कबुली नामे / रुजवाती घेऊन ते दोष दुरुस्ती अहवालासोबत सादर करण्याचे शेरे अहवालात **विभाग "क"** मध्ये नाही.
- संस्थेचे सन 2011-12 चे लेखापरीक्षण सन 2016 मध्ये केल्याने लेखा परीक्षकाचा दाखला दि. 14/2/2013 पासुन लागु सुधारीत नमुना **"एन - 2"** मध्ये देणे आवश्यक होते.
- संस्थेचे सन 2011-12 चे लेखापरीक्षण सन 2016 मध्ये केल्याने संस्थेने लेखांकन मानके अनुपालन केल्याचे व लेखारीक्षण मानकांनुसार लेखापरीक्षण केल्याचे शेरे लेखापरीक्षण अहवालात देणे आवश्यक होते.

- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 4 वर संस्था समिती सदस्य थकबाकीदार नसल्याचे नमुद आहे. पण अहवाला सोबतच्या याद्यानुसार संस्था समिती सदस्य थकबाकीदार आहेत. उदा. श्री. हेमल व्यास, इ.
- संस्थेच्या संगणकीकृत लेख्यांबाबत संगणक प्रणाली तज्ञामार्फत (CISA) तपासणीचे शेरे अहवालात नाहीत.
- भाग, येणे, देणे, गुंतवणुक, इ. याद्या लेखापरीक्षकांस तपासणीस दिल्या नाहीत म्हणून त्याबाबत 100 टक्के सर्व संबंधितांचे कबुली नामे / रुजवाती घेऊन ते दोष दुरुस्ती अहवालासोबत सादर करण्याचे शेरे अहवालात विभाग "ब" मध्ये नाही.
- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 4 वर संस्थेचा कर्मचारी वर्ग नसल्याचे नमुद आहे. पण लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 18 वर संस्थेचा व्यवस्थापक असल्याचे नमुद आहे.

(11) मागील कालावधीचा दोष दुरुस्ती अहवाल व पुर्तता न झालेले गंभीर आक्षेपः-

संस्थेने मागील कालावधीचा दोष दुरुस्ती अहवाल 2010-11 सादर न केल्याचे लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 4 व 14 वर नमुद आहे. पण सन 2010-11 च्या लेखापरीक्षण अहवालात नमुद असलेले पण पुर्तता न झालेले गंभीर आक्षेप लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 14 वर नमुद नाही.

(12) शासनाचे व मा. सहकार आयुक्त, पुणे कार्यालयाच्या धोरण / निर्णय /परीत्रके /सुचना / आदेश इ. पालनः-

शासनाचे व मा. सहकार आयुक्त, पुणे कार्यालयाच्या धोरण / निर्णय /परीत्रके /सुचना / आदेश इ. पालनाबाबत लेखा परीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.

(13) संस्थेचे कामकाज सुधारण्यासाठी शेरेः-

- संस्थेने सभासद थकीत येणे अहवाल वर्षाखेर रु. 841145/- लक्षात घेता रु.5000/- वरील व 1 वर्षापेक्षा जादा काळ थकबाकीदार सभासदांविरुध्द कलम 101 /91 ची वसुली कारवाई करावी.
- संस्था व्यवस्थापक समितीची दरमहा किमान 1 सभा घ्यावी.
- संस्था सभासद 120 लक्षात घेता कलम 32 ए नुसार सभासदांना पासबुक द्यावे.
- लेखापरीक्षण अहवालात विभाग "अ" मध्ये पान क्र. 11 ते 13 वर नमुद एकुण 70 खर्च प्रमाणके लेखापरीक्षकांस तपासणीस न दिलेल्या व गहाळ खर्च प्रमाणकांबाबत संस्थेने स्वतः कायदेशीर तरतुदीनुसार सर्व संबंधित जबाबदारांविरुध्द कारवाई करावी.
- संस्थेने कलम 75, 79, 81, 82, इ. मधील विहित कालमर्यादांचे काटेकोर पालन करावे.
- लेखा परीक्षकांस परिपुर्ण दप्तर उपलब्ध करुन देण्याची जबाबदारी समितीने पार पाडावी.

(14) लेखा परीक्षकानी सहकार कायदा / नियम व संस्था उपविधी उल्लंघनाबाबत शेरे दिले किंवा कसे?ः- लेखा परीक्षकानी सहकार कायदा / नियम व संस्था उपविधी उल्लंघनाबाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे दिले आहेत. पण ते सर्वसमावेशक नाहीत.

(15) संस्थेचा कर्मचारी वर्ग / प्रशिक्षण ः- लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 4 वर संस्थेचा कर्मचारी वर्ग नसल्याचे नमुद आहे. पण लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 18 वर संस्थेचा व्यवस्थापक असल्याचे नमुद असुन संस्था उत्पन्न व खर्च पत्रक 2011-12 नुसार वेतन व भते खर्च रु. 14100/- झाल्याचे नमुद आहे.

<u>क) तक्रार मुद्दे व लेखा परीक्षण अहवालात नमुद शेरेः-</u> जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, वर्ग - 1, मुंबई कार्यालयाच्या पत्र दि. 3/10/2016 सोबत प्राप्त लेखापरीक्षकांस अग्रेषित पत्र दि. 18/5/2015 मधील तक्रार मुद्दे व लेखा परीक्षण अहवालात नमुद शेरे यांची माहीती खलिप्रमाणे आहे.

क्र	पत्र दि. 18/5/2015 मधील तक्रार मुद्दे	लेखा परीक्षण अहवालात नमुद शेरे
1	श्री.शुकला, अधिवक्ता यांना मार्च 2012 मध्ये म. महानगर दंडाधिका-यांकडे व्यक्तीगत क्षमतेत तक्रार दाखल करण्यास रु.5000/- अदा वसुली पात्र.	रु. 5000/- वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.

2	श्री. देसाई, अधिवक्ता यांना एप्रिल /मार्च 2012 मध्ये कम 78 नोटिस प्रतिवाद करण्यास रु.15000/- अदा वसुली पात्र.	रु. 15000/- वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
3	कलम 71 ए नुसार मागिल समिती कडुन रु.17000/- सव्याज वसुली पात्र.	रु. 17000/- सव्याज वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
4	खालील अवेध बांधकाम मागिल समिती कडुन वसुली पात्र.	अवेध बांधकाम वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
5	संस्था आवारातील झाडे सर्वसाधारण सभा मान्यता न घेता मे / जुन - 2011 मध्ये जेसीबी लाऊन उपटली	झाडे उपटली खर्च वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
6	संस्था मागील आवारातील झाडे उपटल्यानंतर सर्वसाधारण सभा मान्यता न घेता कोबा काम	संस्था मागील आवारातील कोबा काम खर्च वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
7	संस्थेचे अधिक्त प्रसाधनगृह तोडुन अनधिकृत संस्था कार्यालय बांधुन सुरक्षा रक्षक कक्षाजवळ अनधिकृत प्रसाधनगृह बांधले. अनधिकृत काम महापालिकेने मार्च 2012 मध्ये पाडले.	पाडलेले अनधिकृत बांधकाम खर्च वसुली पात्र बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
8	भ्रमणध्वनी मनोरे हानी. भ्रमणध्वनी मनोरे येणे प्राप्त नाही, करार मुदत समाप्त, मोबदला न देता भ्रमणध्वनी कंपन्यांकडुन मनोरे जागा वापर. सर्वसाधारण सभा मान्यता न घेता रिलायन्स भ्रमणध्वनी मनोरा उभारला. एअरटेल कडुन 2007-08 नंतर मोबदला प्राप्त नाही.	भ्रमणध्वनी मनोरे हानी बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
9	कलम 143 नोटीस नुसार आयकर देयता मोठी रक्कम संस्था आर्थिकपत्रकांत प्रतिबिंबीत नाही.	कलम 143 नोटीस नुसार आयकर देयता मोठी रक्कम संस्था आर्थिकपत्रकांत प्रतिबिंबीत नाही बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
10	तळमजला सभासदांकडून अतिक्रमण मुळे संस्थेचा प्रतिकात्मक तोटा. त्यांच्याकडुन संस्था जागा वापर मोबदला नाही. अतिक्रमण महापालिकेची नोटीस व नियमित करण्यास नकार दिला.	तळमजला सभासदांकडून अतिक्रमण व महापालिका कारवाई बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
11	उदवहन उशिरा करार नुतनीकरणामुळे हानी.	उदवहन उशिरा करार नुतनीकरणामुळे हानी उदवहन उशिरा करार नुतनीकरणामुळे हानी बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
12	मोठी अधिदाने रोखीने वा धारक धनादेशाने केली. ही सर्व अधिदाने अपहार व गेरव्यवहाराची असुन फौजदारी कारवाई आवश्यक आहे.	लेखापरीक्षण अहवालात पान क्र. 17 वर रोख शिल्लक उल्लघन नमुद आहे. पण मोठी अधिदाने रोखीने वा धारक धनादेशाने केली ती अपहार व गेरव्यवहाराची असुन फौजदारी कारवाई आवश्यक आहे असे शेरे लेखापरीक्षण अहवालात नाहीत.
13	वीज, पाणी, आय / संपती कर इ. उशिरा अदामुळे दंड.	वीज, पाणी, आय / संपती कर इ. उशिरा अदामुळे दंड बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.

14	मुदत ठेव मुदत पुर्व रोखिकरणामुळे व्याज उत्पन्न हानी.	मुदत ठेव मुदत पुर्व रोखिकरणामुळे व्याज उत्पन्न हानी बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
15	शीतल सहानी याचेकडुन वाहन तळ अनात रु.25000/- प्राप्त.	शीतल सहानी याचेकडुन वाहन तळ अनामत रु.25000/- प्राप्त बाबत लेखापरीक्षण अहवालात शेरे नाहीत.
16	म.सहकार आयुक्त,पुणे कार्यायाच्या परिपत्रक दि.14/7/2010 नुसार कार्यवाही.	पत्र दि. 18/5/2015 मधील तक्रार मुद्दे बाबत लेखापरीक्षक खुलासा जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, वर्ग - 1, मुंबई कार्यालयाच्या पत्र दि. 3/10/2016 सोबत प्राप्त नाही.

ड) समारोपः-

वरील प्रमाणे संस्थेच्या वेधानिक लेखा परीक्षण अहवाल 2011-12 ची छाननी चे शेरे आहेत. म. सहकार आयुक्त, पुणे कार्यालयाच्या सुचनांनुसार लेखा परीक्षकाने उपनिबंधक, आर / दक्षिण वार्ड, मुबई यांच्या लेखा परीक्षकांस अग्रेषित पत्र क्र. मुंबई /उपनि / आर - दक्षिण /बी-2/ कनाकीया पार्क हॉ. /2715/2016 दि. 3/3/2016 च्या पत्रात नमुद श्री. घनश्याम बिदावतका व श्री. निरज बिदावतका यांच्या दि. 1/1/2015, दि.18/1/2015 व दि. 11/5/2015 पत्रांबाबत तक्रार मुद्दे शहानिशा करुन त्याचा स्वतंत्र अहवाल देणे आवश्यक आहे. तसेच लेखापरीक्षण अहवालात विभाग **"अ"** मध्ये पान क्र. 11 ते 13 वर लेखा परीक्षणास उपलब्ध नसलेल्या 70 खर्च प्रमाणकांची यादी आहे. पण संस्थेस लेखी पत्राने कळवुनही लेखा परीक्षणास उपलब्ध करुन न दिलेल्या म्हणजेच गहाळ खर्च प्रमाणकांबाबत लेखापरीक्षण अहवाल सहकार कायदा सुधारणा लागु दि. 14/2/1013 नंतर निर्गमित असल्याने लेखा परीक्षकाने कलम 81 (5 बी) च्या प्रथम परंतुकानुसार **"विनिर्दीष्ट अहवाल"** देणे आवश्यक आहे.